

ТЕЛЄТОВ О. С.,

д. е. н., професор,

професор кафедри публічного управління та адміністрування,

ЛИХИНА О. В., ГРЕБЧЕНКО Т. В.

магістранти кафедри публічного управління та адміністрування,

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

У важких умовах світової пандемії у 2020–2023 рр. та з початком військових дій у лютому 2022 року в Україні мають створюватися нові підходи для поступового соціально-економічного розвитку. У першу чергу це нові підходи у вдосконаленні функціонування нещодавно створених об'єднаних територіальних громад (ОТГ), укрупнених районів, областей, регіонів та країни в цілому, спрямованих на посилення їх подальшого сталого соціально-економічного розвитку. Сталий розвиток зазначених територій – це проект економіки майбутнього, що має забезпечити для України неухильне зростання валової добавленої вартості й секторальні реформи, синхронізовані відповідно до економічного зростання.

Прийнята в деяких регіонах методологія подрібнення територіальних громад з відривом сіл від міста утворила нечисленні ОТГ, в яких практично неможливо створити соціальну інфраструктуру й забезпечити стратегічне планування економіки майбутнього. Наприклад, досвід децентралізації Польщі свідчить, що найефективнішими ОТГ є громади з чисельністю близько 50 тис. чол., а доходи їхніх бюджетів у розрахунку на одного члена громади із власних джерел значно вищі ніж доходи ОТГ з чисельністю меншою за 15 тис. чол. Останні можна вважати нижньою межею кількості населення для створення ефективної територіальної громади. Цей мінімум, безумовно, не догма, і можна навести приклади ефективних в Україні ОТГ з меншою кількістю мешканців.

Приблизно в таких умовах працюють Лебединська, Буринська та деякі інші громади Сумської області. Створення Лебединської громади в межах колишнього Лебединського району, де оптимально поєднані місто Лебедин та навколишні села, в перспективі має забезпечити самодостатність та успішний розвиток. Орієнтовними загальними принципами сталого розвитку таких громад можна вважати. 1. Забезпечення конкурентоспроможності певної території й поступове наближення життя її населення до рівня розвинутих країн. 2. Створення в межах тих чи інших територій певного кластеру [1]. Взагалі територіальний кластер – це об'єднання суб'єктів управління території з метою спільного сталого розвитку та забезпечення високого рівня життя населення. Суб'єктами управління є: представники бізнесу – джерело доходів; науковці – визначають стратегії розвитку; власне громада – власник і джерело влади; представники влади – особи найняті громадою з метою її функціонування, виконання стратегії сталого розвитку та підвищення

добробуту її членів. 3. Основою управління громадою має бути баланс інтересів всіх вищенаведених суб'єктів. Наприклад, інтереси бізнесу мають погоджуватися з підвищенням якості життя населення, а обґрунтовані науковцями стратегії розвитку неухильно додержуватися публічними управлінцями та менеджерами. 4. Кожний територіальний кластер ОТГ повинен мати центр, який забезпечує необхідний промисловий потенціал, та відповідну соціальну інфраструктуру. В умовах України таким центром може бути більш-менш соціально-економічно розвинутий колишній районний центр. Звідси ж і випливає необхідність створення в його межах ОТГ, що, безумовно, не є самодостатнім у розумінні сталого розвитку, але є досить підготовленим для реалізації стратегії сталого розвитку та й виводу територіальної громади на рівень самодостатності.

Слід зазначити, що Лебединська ОТГ ще тільки на початку свого шляху. Тут має бути враховано: і багаторівневий контекст асоціативних зв'язків з країною, заснованих на п'яти складових: туристичної привабливості (географія), людському капіталі (населення), експортованих товарах та інвестиційній привабливості (економіка), справедливості уряду (політика), привабливості культури й спорту (спорт, культура); і думка еліт й суспільства взагалі щодо того, кого потрібно PR-ити: освічених і дружних людей, красивих жінок, пам'ятки історії, культури, мистецтва, природу і традиції, добре ставлення до туристів, якість товарів й низькі ціни на них та т. ін.; і консультації з авторитетними громадськими й іншими публічними діячами з приводу концепції іміджу регіону, району чи ОТГ; і формування ключової ідеї, яка в майбутньому може стати стратегією побудови бренду громади і т. ін. [2].

Тобто всесвітня пандемія та військові дії значною мірою вплинули на розвиток ОТГ, районів у містах, міст, регіонів і спонукали до інноваційних дій у вирішенні соціальних, економічних, демографічних та інших питань, вдалішого управління, придбання товарів чи користування послугами тощо. Територіальні кластери можуть скласти основу сталого розвитку громад, об'єднати загальні уявлення про певну територію, виокремити її від інших та стати запорукою ефективного просування вироблених в її межах українських товарів на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Список використаних джерел:

1. Телетов О. С. Кластеризація як інструмент управління та регулювання розвитком регіональної економіки. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство*: збірник наукових праць Міжнар. наук.-практ. конф. Київ 23–24 березня 2022. Київ. нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2022, Част. 3. С. 83–86. .
2. Телетов О. С., Супрун С. А., Стрільник Ю. О. Брендінгова політика в управлінні сільськими громадами в умовах всесвітньої пандемії. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін*: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 27 жовтня 2022 р. Полтава. С. 1382–1383.